

Stapelen kan weer

Leerlingen in Nederland moeten al heel jong een opleiding kiezen. Meer dan in andere landen is het daarom van belang dat ze kunnen overstappen naar een opleiding op een hoger niveau. Het stapelen neemt weer toe. Maar makkelijk is het niet.

door Heidi van Leenen

In de jaren negentig streefde de overheid vanuit kostenperspectief naar een zo efficiënt mogelijke leercarrière. Het aantal stapelaars daalde. Vanuit het perspectief van talentbenutting is er nu weer meer aandacht voor mogelijkheden en belemmeringen bij de doorstroom naar hogere onderwijsniveaus. In opdracht van het ministerie van OCW deden Regioplan en CINOP EC hiernaar onderzoek. Het aantal stapelaars blijkt de afgelopen jaren weer gestegen. De meest gevolgde stapelroutes zijn de 'vmbo (tl)-havo-route' en de 'havo-vwo-route'. Een deel van de stapelende leerlingen komt uiteindelijk toch terecht op de opleiding waartoe de vooropleiding ook al toegang gaf (bijvoorbeeld vmbo-havo-mbo of havo-vwo-hbo). Het grootste deel van de stapelaars stroomt echter zonder vertraging door naar het hoger onderwijs.

TOELATINGSEISEN

Juridisch gezien zijn er weinig beperkingen voor stapelen en scholen hebben relatief veel vrijheid om leerlingen naar een hogere opleiding te laten doorstromen. Toch kan niet elke vmbo- of havo-scholier met een diploma doorstromen naar de vervolgschool van zijn of haar keuze. Veel ontvangende scholen hanteren namelijk eigen toelatingseisen, zoals een minimaal cijfergemiddelde, een positief schooladvies of vereiste vakken in de vooropleiding.

Daarnaast zijn er knelpunten in de aansluiting van de lesprogramma's, vooral tussen vmbo en havo. Het gaat met name om het vak wiskunde en het aantal vreemde talen. Een deel van de scholen speelt hierop in door extra ondersteuning te bieden.

In andere doorstroomvarianten zijn er op beperkte schaal moeilijkheden met de verblijfsduurbepanking in het vmbo van 5 jaar en met de beperking dat men geen tweede diploma binnen dezelfde schoolsoort mag halen. De juridische beperking houdt hierbij overigens vooral in dat de activiteiten niet door de overheid worden bekostigd. Ouders zijn van mening dat stapelen gestimuleerd moet worden. Kinderen moeten namelijk al vroeg een keuze maken voor een onderwijstype en niet iedereen komt meteen op de goede plek terecht. Stapelen biedt foutkiesers en laatbloeiërs kans op een hoger onderwijsniveau. Enkele geïnterviewde scholen vinden eveneens dat stapelen moet worden gestimuleerd, maar een groter deel geeft aan dat het niet nodig is om grotere groepen leerlingen tot stapelen te bewegen. Vooral de overgang vmbo-havo wordt kritisch bekeken. Vmbo-directeuren melden dat het doorstromen van vmbo naar havo in sommige gevallen een verarming kan betekenen ten opzichte van

HUMAN TOUCH PHOTO

De meeste stapelaars stromen door naar het hoger onderwijs.

een overstap naar het mbo. Voor een technisch georiënteerd persoon leidt de route mbo-hbo misschien wel tot een hoger eindniveau dan een route via havo. Om de talenten van leerlingen optimaal te benutten, moet het volgens hen niet alleen mogelijk zijn om te stapelen. Maar er moet ook aandacht worden besteed aan het voorkomen van voortijdig schoolverlaten en het op waarde schatten van de beroepsgerichte opleidingen.

In haar beleidsreactie schrijft de staatssecretaris van OCW dat zij het stapelen van diploma's voor uitbestede leerlingen voortgezet onderwijs mogelijk wil maken. Daarnaast staat zij positief tegenover een verruiming van de verblijfsduur in het vmbo, het behalen van een tweede vo-diploma binnen dezelfde schoolsoort en het uitbesteden van leerlingen voortgezet speciaal onderwijs aan het vavo. Voordat zij hierover een besluit neemt moeten wel eerst de consequenties en de kostenaspecten in kaart gebracht worden. Ook wil de staatssecretaris de programmatische en organisatorische hindernissen met de VO-raad bespreken.

B. Dekker, W. van Esch, H. van Leenen & P. Krooneman, Doorstroom en stapelen in het onderwijs. Regioplan Beleidsonderzoek / CINOP EC (Expertisecentrum Beroepsonderwijs), 2008.